

7^ο Κριτήριο Αξιολόγησης

Θεματική Ενότητα: Δημοκρατία- ολοκληρωτισμός, ενεργοί πολίτες

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Το κείμενο του μαθητή Σταμάτη Στείου, που βραβεύτηκε σε σχολικό διαγωνισμό με θέμα: «Στη δημοκρατία πολίτης ονομάζεται εκείνος που δεν υπάρχει μόνο για τον εαυτό του αλλά και για την πόλη».

Από τα αρχαία χρόνια το άτομο έχει μάθει να αλληλεπιδρά και να αλληλοεξαρτάται με το κοινωνικό του περιβάλλον. Για να λειτουργήσει σωστά και να ολοκληρωθεί ως προσωπικότητα, είναι λογικό να θέλει να ζήσει σε μία κοινωνία που ευημερεί. **Για να** υπάρξει λοιπόν, αυτή η αρμονική σχέση, πρέπει να υπάρχουν «πολίτες» σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, **δηλαδή ενεργοί πολίτες** όπως τους ονομάζουμε σήμερα.

Ο ενεργός πολίτης έχει αρκετά χαρακτηριστικά που τον διακρίνουν από τα άλλα άτομα μιας κοινωνίας. **Κατ' αρχάς** είναι εκείνος που συμμετέχει ενεργά στις πολιτικές αποφάσεις, όχι μόνο ψηφίζοντας στις εκλογές, αλλά και παρακολουθώντας τις πολιτικές εξελίξεις. Μπορεί με αυτό τον τρόπο να κρίνει την εκάστοτε εκάστοτε κυβέρνηση ή εξουσία, τη λειτουργία του πολιτεύματος, προσέχοντας αυτή να μην ασκείται σε βάρος του. **Επίσης**, δραστηριοποιείται σε πολιτικούς, πολιτιστικούς, αθλητικούς ή και άλλους συλλόγους, έτσι ώστε να μπορεί να ενημερώνεται διαρκώς για το τι συμβαίνει στην κοινωνία που ζει, χωρίς να μένει στάσιμος και αδρανής.

Ενεργός πολίτης βέβαια, δεν είναι μόνο ο πολιτικοποιημένος, ο οποίος θέτει υποψηφιότητα στις εκλογές ή ανήκει σε κάποια κομματική παράταξη. Είναι και ο καθένας από εμάς, ο οποίος πρώτα σε ατομικό και έπειτα σε συλλογικό επίπεδο προσπαθεί να προοδεύσει διαρκώς και με μικρές καθημερινές πράξεις, να δίνει το παρόν ως ενεργός. **Για παράδειγμα**, μπορεί να ενημερώνεται μέσω των ΜΜΕ, προσέχοντας όμως την παραπληροφόρηση ή την απόκρυψη της αλήθειας από αυτά. Σε αυτήν την ενεργητικότητα συμβάλλουν δύο παράγοντες: η πολιτική κοινωνικοποίηση, δηλαδή η διαδικασία με την οποία ο άνθρωπος γίνεται σταδιακά πολίτης, μέσω της παροχής από την κοινωνία γνώσεων, αξιών και σωστών προτύπων.

Ο δεύτερος παράγοντας είναι η πολιτική συμμετοχή, η οποία εκδηλώνεται μέσω ενεργού δράσης στις εκλογές και ενδιαφέροντος για τα πολιτικά πράγματα και την κοινωνική ζωή γενικότερα. Έτσι, μπορούμε να εντοπίσουμε διάφορα ακόμη χαρακτηριστικά του ενεργού πολίτη, όπως ο αλτρουισμός που τον διαπνέει, το συνεργατικό πνεύμα, **αλλά και** η προσωπική βούληση, η οποία είναι πολύ σημαντική για τη συλλογική οργάνωση, ιδίως στη σύγχρονη κοινωνία στην οποία επικρατεί η μαζοποίηση και η ακύρωση κάθε προσωπικής επιλογής.

Ακόμα, μαθαίνει να ενεργεί ομαδικά, προτάσσει το κοινωνικό αντί του ατομικού συμφέροντος, αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις και τα καθήκοντά του, γνωρίζοντας παράλληλα και τα δικαιώματά του.

Μέσα λοιπόν σ' αυτή την κοινωνία της ανευθυνότητας, της ευθυνοφοβίας, της αδιαφορίας, της άκριτης επιλογής και της δειλίας έκφρασης προσωπικής γνώμης, εκείνος αντιτίθεται ριζικά, μετέχοντας ως πρωταγωνιστής και όχι ως θεατής στα πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά πράγματα. Ακόμα, ο ενεργός πολίτης προτείνει καινοτομίες και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, βοηθώντας πάντα την κοινωνία να προοδεύει και να λύνει τα κοινωνικά και οικονομικά της προβλήματα.

Ερωτήσεις

ΘΕΜΑ Α' - Ανάγνωση και κατανόηση του κειμένου

1η δραστηριότητα

Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη στις τρεις πρώτες παραγράφους του κειμένου σε 50-60 λέξεις, με την οποία θα ενημερώνετε τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενο τους. (Μονάδες 150)

ΘΕΜΑ Β' - Προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου

2η δραστηριότητα

Να βρείτε τη σημασία των σημειωμένων διαρθρωτικών λέξεων: Για να, Δηλαδή, Κατ' αρχάς, Επίσης, Για παράδειγμα, Ακόμα (Μονάδες 5)

3η δραστηριότητα

Από το β' συνθετικό των πιο κάτω λέξεων του κειμένου να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη: *Αλληλοεξαρτάται, δραστηριοποιείται, συμμετοχή, καινοτομίες, Πρωτοβουλίες.* (Μονάδες 5)

4η δραστηριότητα

Να εντοπίσετε πού υπάρχει επίκληση στη αυθεντία μέσα στο κείμενο και τι επιδιώκει με αυτήν ο συγγραφέας. (Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Γ' - Ερμηνεία και παραγωγή λόγου

Με αφορμή το κείμενο που διαβάσατε, να γράψετε μία ομιλία, την οποία θα απευθύνετε στους συμμαθητές και στις συμμαθήτριάς σας με θέμα τους τρόπους με τους οποίους εσείς οι νέοι μπορείτε να προστατέψετε τη δημοκρατία. (200–250 λέξεις). **Μονάδες 20**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Αζίζ Νεσίν ήταν Τούρκος σατιρικός συγγραφέας και πολιτικός ακτιβιστής. Ένας από τους πιο γνωστούς λογοτέχνες της Τουρκίας διεθνώς κι ένα από τα πιο φωτεινά μυαλά της γειτονικής χώρας. Πέθανε στις 5 Ιουλίου του 1995, από καρδιακή προσβολή, έπειτα από μια εκδήλωση-αφιέρωμα στο έργο του.

«Σώπα μη μιλάς»

“Σώπα, μη μιλάς, είναι ντροπή

Κόψ’ τη φωνή σου

σώπασε επιτέλους

κι αν ο λόγος είναι αργυρός

η σιωπή είναι χρυσός.

Τα πρώτα λόγια που άκουσα από παιδί

έκλαιγα, γέλαγα, έπαιζα μου λέγανε: «σώπα».

Στο σχολείο μου κρύψαν την αλήθεια τη μισή, μου λέγανε :

«εσένα τι σε νοιάζει; Σώπα!»

Κόψε τη φωνή σου και μη μιλάς, σώπαινε.

Και αυτό βάσταξε μέχρι τα είκοσι μου χρόνια.

Ο λόγος του μεγάλου η σιωπή του μικρού.

Έβλεπα αίματα στο πεζοδρόμιο,

«Τι σε νοιάζει εσένα;», μου λέγανε,

«θα βρεις το μπελά σου, σώπα».

Κόψε τη γλώσσά σου, κόψ’ την αμέσως.

Δεν έχεις περιθώρια.

Γίνε μουγκός.

Αφού δε θα μιλήσεις, καλύτερα να το τολμήσεις.

Κόψε τη γλώσσα σου.

Για να είμαι τουλάχιστον σωστός στα σχέδια και στα όνειρά μου
ανάμεσα σε λυγμούς και σε παροξυσμούς κρατώ τη γλώσσα μου,
γιατί νομίζω πως θα 'ρθει η στιγμή που δεν θα αντέξω
και θα ξεσπάσω και δεν θα φοβηθώ και θα ελπίζω
και κάθε στιγμή το λαρύγγι μου θα γεμίζω με ένα φθόγγο,
με έναν ψίθυρο, με ένα τραύλισμα, με μια κραυγή που θα μου λέει:
ΜΙΛΑ!..."

Ερωτήσεις

ΘΕΜΑ Α' - Ανάγνωση και κατανόηση του κειμένου

1^η Δραστηριότητα

Να αποδώσετε με δικά σας λόγια το νόημα του ποιήματος. (70-80 λέξεις) (Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Β' - Προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου

2η δραστηριότητα

Να εντοπίσετε το σχήμα της επανάληψης και να εξηγήσετε τι πετυχαίνει ο ποιητής με αυτό. (Μονάδες 7)

3η δραστηριότητα

Εξετάστε την λειτουργικότητα των σημείων στίξης στη στροφή:

«Τα πρώτα λόγια που άκουσα από παιδί

έκλαιγα, γέλαγα, έπαιζα μου λέγανε: «σώπα».

Στο σχολείο μου κρύψαν την αλήθεια τη μισή, μου λέγανε :

«εσένα τι σε νοιάζει; Σώπα!» (Μονάδες 8)

ΘΕΜΑ Γ΄ Ερμηνεία και παραγωγή λόγου

Να σχολιάσετε σε μία παράγραφο 120 περίπου λέξεων τη στροφή:

«Για να είμαι τουλάχιστον σωστός στα σχέδια και στα όνειρά μου
ανάμεσα σε λυγμούς και σε παροξυσμούς κρατώ τη γλώσσα μου,
γιατί νομίζω πως θα 'ρθει η στιγμή που δεν θα αντέξω
και θα ξεσπάσω και δεν θα φοβηθώ και θα ελπίζω
και κάθε στιγμή το λαρύγγι μου θα γεμίζω με ένα φθόγγο ,
με έναν ψίθυρο , με ένα τραύλισμα , με μια κραυγή που θα μου λέει:
ΜΙΛΑ!...» (Μονάδες 20)

